

LITERATURA · ARTS · INFORMACIO

Nº 34

AGOST

1955

PONT
BLAU

S U M A R I

	Pàgs.
<i>Dibuix de JOAN MIRÓ</i>	Portada
<i>Editorial</i>	265
<i>Ramon Llull, per JOAN FUSTER</i>	266
<i>Dècima de Tossa: El codolar, per PERE QUART</i>	268
<i>El bosc, per MANUEL DE PEDROLO</i>	269
<i>Matí de la dona, per CÈLIA VIÑAS</i>	271
<i>Amb els catalans d'Alguer, per F. FARRERAS DURAN.</i>	272
<i>Ombra i sol, per RAFAEL SARI</i>	275
<i>La sardana, dansa nacional dels catalans, per AMADEU BERNADÓ</i>	276

INFORMACIÓ I COMENTARIS

LLETRES

<i>A la mort de Xènius i d'Eugeni d'Ors, per MANUEL GALÉS</i>	282
<i>Traduccions al català, per J. F.</i>	285
<i>Teatre català a Mèxic, per J. R.-T.</i>	288
<i>Entorn del mestre Pau Casals i altres coses, per SÍRIUS</i>	290
<i>Recensions, per J. R.-T., V. R. L., J. F., A. T., J. S. V. i E. de R.</i>	291
<i>Els clàssics de la novel·la, per M. S.</i>	291

DIVERSES

<i>Cartell de premis de l'Institut d'Estudis Catalans</i>	294
<i>Cinquè Congrés de Ciències Onomàstiques a Salamanca, per ENRIC GUITER</i>	298
<i>Errades</i>	301
<i>Noticiari</i>	302

Subscripció: Mèxic, un any	30.00 pesos mex.
Fora de Mèxic	3.00 Dls.
Aquest número (40 pàgines)	3.50 pesos mex.

Terrades, un dels pocs que podia seguir les equacions einsteinianes, a casa nostra. El mateix Gabriel Alomar era silenciàt. I tots eren nostres, com ho pot ésser un Prat de la Riba o un bisbe Torras; un Almirall; un Pi i Margall o un doctor Martí i Julià; un doctor Turró o un doctor Serra-Hunter.

Cal arribar a la conclusió d'aquest magnífic català de València que és en Joan Fuster, a qui em plau saludar com una revelació de primera categoria en la postguerra: «Xènius era un home que també fou nostre.»

Potser vindrà dia de substituir les paraules, entre gongorines i conceptuoses, que D. Eugenio escrigué per epitafi quan volgué ésser enterrat a Catalunya, per les afirmacions de Joan Fuster publicades a PONT BLAU: «Xènius fou un gran promotor cultural i un escriptor notable.» «Ens ha llegat les pàgines més elegants i enginyoses de la literatura catalana del segle XX.»—MANUEL GALÉS

TRADUCCIONS AL CATALÀ

No serà un dels seus mèrits menors, entre tants com en té de guanyats al servei de les lletres catalanes, la fidelitat amb què l'empresa d'Edicions Proa continua, des del semi-exili de Perpinyà, la seua tasca benemèrita. Les dificultats que la limiten, i el natural allunyament del públic de l'interior, donen a aquella persistència una dimensió que caldrà qualificar d'heroica. En general, entre les coses esperançadores que hem d'anotar en l'actiu dels nostres anys dolorosos, hi haurà, destacant en un primer lloc, el treball desinteressat, o més encara, sacrificat, dels petits nuclis editorials que mantenen, fora de les fronteres peninsulars, la voluntat catalana de pervivència cultural. La «normalització» literària a l'interior és, naturalment, el propòsit urgent i de fecunditat més profunda. Però la labor realitzada a França — diguem-ne França —, a Mèxic, a Xile, a l'Argentina, ultra portar-nos obres d'una qualitat immillorable, ens deixa calcular, amb un optimisme just, l'abast de les nostres possibilitats col·lectives, ara mediatitzades i obscenament escarnides.

Dels esforços de Proa, ens en parla amb tota eloqüència el simple fet material de l'edició d'*El pelegrí apassionat*, de Puig i Ferrer, l'extensió del qual manca potser de precedents entre nosaltres. L'ambició designi literari de l'autor — indiscutiblement, una noble fita en l'evolució de la novel·lística catalana — només pot comparar-se a l'empenta editorial que l'acompanya. I al costat d'això, Proa emprèn la publicació de llibres en francès sobre figures catalanes i, sobretot, reprèn la de la seua inoblidable Biblioteca *A tot vent*. Amb *L'estany del diable*, de George Sand, aquesta col·lecció assoleix el seu volum número 97, i és exactament el quint dels apareguts a Perpinyà. Em sembla oportú d'assenyalar que, ni tan sols en les estretes condicions a

CORTESIA del RESTAURANT

ambassadeurs

Paseo Reforma, 12
MEXICO, D. F.

Casa Turu, S. A.

Av. Cuauhtémoc 774
Lucerna 5
MEXICO, D. F.

Si el vostre problema és de cristalls, nosaltres us el resoldrem

- Des del 1932 instal·lem cristalls de tota mena a cotxes de totes les marques.
- La nostra experiència ens recomana.

Estel

FABRICA
DE ROBA INTERIOR
PER A SENYORA

Av. República Argentina, 76 - B
Tel. 39-04-92 - MEXICO, D. F.

FONDO DE CULTURA
ECONOMICA DE MEXICO

Distribuidors exclusius per al Brasil:

MESTRE JOU & Co, LTD.

R. João Bricola, 24-23° S. PAULO

R. Senador Dantas, 76-2° RIO

R. Misericórdia, 1-1° BAHIA

què es veu sotmesa Proa, no s'ha desviat de les directrius que inspiraren *A tot vent* en millor temps. Junt a títols d'autors catalans, segueixen figurant-hi traduccions dels novel·listes estrangers més famosos. Almenys, ho són els noms de Stevenson i Sand, únics de moment publicats.

Sobraria, ací, qualsevol consideració generalitzadora, encaminada a encarir i ponderar la necessitat de les traduccions per a «la bona marxa literària» del país. Açò és elemental i obvi. Però, si descendim a la realitat concreta del dia d'avui, i parem esment que existeix una rigorosa interdicció de publicar traduccions en català a l'interior, la més senzilla prudència aconsellarà de suplir, de la manera que siga, l'absència bibliogràfica que això suposa. I una de les maneres possibles és la continuïtat, en intenció i criteri, de la Biblioteca *A tot vent*. No hem d'oblidar mai que la literatura catalana ha de residir, geogràficament, a Catalunya. Es pot imaginar una literatura exiliada quant als literats, però no quant als lectors. L'escriptor que treballa a París o a Buenos Aires, i que treballa en català, ha de pensar que el seu públic *definiu* resideix a la Península i a les Illes. Al meu entendre, això ens duu a una conseqüència clara: que totes aquelles obres que poden ésser publicades a l'interior — onsevulla que hagen estat escrites — hi haurien d'ésser publicades. Les editorials de l'exili es deurién reservar per a aquells textos que, per llur índole intrínseca, per la condició de llurs autors, o per qualsevol altra circumstància, no serien autoritzats de publicar-se als Països de Llengua Catalana. Mentre que dure la prohibició d'editar-hi traduccions, les traduccions — necessàries — haurien d'acollir-se a la llibertat de l'exterior.

No sé si això entra en els propòsits dels directors d'Edicions Proa. El brillant historial de la col·lecció *A tot vent*, i la més brillant encara eficàcia que tingué abans de la guerra, els obliguen a prosseguir la línia marcada en un principi. Les novel·les de Stevenson i de George Sand darrerament publicades ens fan confiar que serà així. I precisament perquè hi confiem, no estarà de més que apuntem un perill que podria frustrar els bons propòsits de Proa. Pense, ara, en l'escàs nombre de novel·les modernes estrangeres que han estat incorporades a la nostra llengua: novel·les del segle XX, vull dir. ¿No seria un error donar una preferència excessiva a l'obra dels narradors del vuitcents, quan la dels contemporanis tindria un atractiu més vivent i immediat per al lector? No es tracta ací de rebutjar estètiques, ni de sobrevalorar l'actualitat. Però entre una novel·la de segona fila d'un novel·lista romàntic, i una altra en idèntiques condicions d'un escriptor recent, el lector es decantarà sempre per aquesta última. Encara que només siga que per concessió a la moda. I cal pensar que hi hauria alguna cosa més que aqueixa concessió. No podem, de tota manera, deixar d'atendre amb major atenció els llibres que ens parlen amb el vocabulari

del nostre temps i de les vivències del nostre temps. No va dit açò en to de retret, a Proa; el títols de Stevenson i de Sand, a més de procedir del material que esperava torn l'any 36 a la Biblioteca *A tot vent*, conserven un evident interès literari per al lector d'avui; jo només volia indicar un risc i assenyalar un dels molts camins que tenim per córrer.

L'estany del diable — no és hora de fer-ne la crítica — resulta un llibre encantadorament curiós. Només que fos per la clarícia que ens proporciona la mentalitat romàntica, ja val la pena de llegir-lo. George Sand (1803-1876) l'encapçala amb un capítol ple de suggerències respecte a la ressonància social de la literatura. No crec que siguin les més característiques de l'escriptora francesa, però sí d'una contundència i netitud definitives. «L'art — diu —, no és pas un estudi de la realitat positiva; és una recerca de la veritat ideal.» La novel·lista repugna certa tendència seguida per alguns dels seus contemporanis, que consistia a accentuar l'aspecte repulsiu de la realitat: amb això s'intentava recordar a les classes benestants — al burgès lector dels autors romàntics — l'existència infamant, adolorida i tenebrosa, de les classes miserables, de manera que els servís d'admonició, per tal d'inclinar-les a la pietat. La Sand ho estima una equivocació. Fer por al burgès, presentar-li la imminència de la venjança del pobre, serà contraproductiu: «la por no guareix pas l'egoisme, sinó que l'augmenta». Ella prefereix «una missió de sentiment i d'amor» per a l'art. Més que induir el burgès a la rectificació per la via del temor, ho voldria fer a través de la simpatia. El fi de l'art «hauria d'ésser de fer estimar els objectes de la seva sol·licitud».

Fóra injust exigir massa coherència a les idees de George Sand, i més encara quan vénen exposades d'una manera incidental. El cas és que la novel·lista, posada a descriure'ns un món d'encantadora ingenuïtat, temptadorament amable, amb el qual despertar-nos admiració per la virtut espontània, tria una lleu història camperola, sense altra complicació que l'aventura fantàstica dels protagonistes estorn d'un estany màl·fic. George Sand s'entusiasma amb els seus pagesos i amb els costums dels seus pagesos. La vida del Berry conservava encara, a mitjans del segle passat, un repertori de pintoresquismes prou abundant, i la Sand ens els pinta il·lusionadament, sens dubte amb més de «veritat positiva», amarant les seues pàgines d'una — podem suporar que fictícia — cordial enyorança dels «encisos de la vida primitiva». Ella havia volgut fer «una cosa molt commovedora i molt senzilla», i en certa manera ho aconseguí. *L'estany del diable* es llegeix amenament. Potser no tota la seua gràcia captivant és deguda a l'autora: no és gens estranya la bondat del text que ens en dona Proa, la pulcritud de la versió de Just Cabot. Es tracta d'una traducció modèlica, en efecte, per la seua prosa transparent i el seu perfecte gust lingüístic. — J. F.

Tortells i Braços de gitano de crema, cabell d'àngel, nata i massapà. Ensaimades, Lioneses, Sares, etc. Especialitat en pastissos Exposició, de nata gelada.

VENEM NATA A PES

Juanacatlán 139 - Telèfon 15 - 07 - 23
MEXICO, D. F.

B

PROPIETARIS:
A. BERTRAN S.
J. BORRAS G.

RESTAURANT BELLINGHAUSEN

QUATRE ESPECIALITATS
DE LA CUINA CATALANA

- Botifarra catalana amb mongetes i escalivada.
- "Zarzuela" de mariscos.
- Paella valenciana.
- Pollastre amb samfaina.

Servei a domicili

Londres 95. - Tels. 14-18-70 i 35-75-61